

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

ΤΗΣ 5^{ης} ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 24^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ 2015

-----0-----

Μ Ε Λ Η : Νικόλαος Αγγελάρας, Πρόεδρος, Φλωρεντία Καλδή, Ιωάννης Σαρμάς, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη και Άννα Λιγωμένου, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφianού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας και Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Σύμβουλοι.

Οι Σύμβουλοι Δημήτριος Πέππας και Κωνσταντίνος Εφεντάκης απουσίασαν δικαιολογημένα, ενώ η Σύμβουλος Βασιλική Προβίδη αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1968/1991.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Μιχαήλ Ζυμής

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ελένη Αυγουστόγλου, Επίτροπος, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Με την έναρξη της συνεδριάσεως, η Σύμβουλος Αργυρώ Λεβέντη, που ορίστηκε από το ΙΙΙ Τμήμα εισηγήτρια, φέρει προς συζήτηση το παραπεμφθέν στην Ολομέλεια από το ΙΙΙ Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προκειμένου να γνωμοδοτήσει αυτή κατ' άρθρο 21 παρ. 1 εδ. γ' και δ' του π.δ. 774/1980, λόγω της μείζονος σπουδαιότητας αυτού, ακόλουθο θέμα, ήτοι το ζήτημα της υπαγωγής ή μη στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Συμμόρφωσης της εξετάσεως, της ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 60 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (χρόνος έναρξης της τριετούς αναδρομής) από τη συνταξιοδοτική διοίκηση, όταν αυτή επιλαμβάνεται ύστερα από ακυρωτική απόφαση του ΙΙΙ Τμήματος επί υποθέσεων εκ των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 με την οποία κρίθηκε μόνο το ζήτημα της κατ' αρχήν υπαγωγής εκκαλούντος στρατιωτικού συνταξιούχου στις διατάξεις των ως άνω νόμων και αναπέμφθηκε η υπόθεση για κατ' ουσία κρίση στη συνταξιοδοτική διοίκηση.

Ο Γενικός Επίτροπος Επικρατείας, Μιχαήλ Ζυμής, διατύπωσε επί του θέματος αυτού την ακόλουθη έγγραφη γνώμη :

«Ι. Με το ως άνω έγγραφο, ζητείται από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, να αποφανθεί η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αναφορικός με το ζήτημα της υπαγωγής ή μη στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Συμμόρφωσης, της εξέτασης της ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 60 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (χρόνος έναρξης της τριετούς αναδρομής) από τη συνταξιοδοτική διοίκηση, όταν αυτή επιλαμβάνεται ύστερα από ακυρωτική απόφαση του ΙΙΙ Τμήματος επί υποθέσεως εκ των νόμων 2838/2000 και

3016/2002, με την οποία κρίθηκε μόνον το ζήτημα της κατ' αρχήν υπαγωγής εκκαλούντος στρατιωτικού στις διατάξεις των εν λόγω νόμων και αναπέμφθηκε η υπόθεση για κατ' ουσίαν κρίση στη συνταξιοδοτική διοίκηση.

II. Με το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος ορίζεται ότι η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις, υποχρέωση η οποία εκδηλώνεται, κατά περίπτωση, είτε δια θετικής ενέργειας, προς την εκτέλεση του περιεχομένου της δικαστικής απόφασεως, είτε δια της αποχής από ενέργειες αντίθετες προς τα κριθέντα. Σε εκτέλεση της ως άνω συνταγματικής επιταγής, ο ν. 3068/2002 ("Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, προαγωγή των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στο βαθμό του συμβούλου Επικρατείας και άλλες διατάξεις.", ΦΕΚ Α' 274) και το, εκδοθέν σε εκτέλεση αυτού, π.δ. 61/2004 ("Διαδικασία ελέγχου της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις.", ΦΕΚ Α' 54) προβλέπουν ότι η αρμοδιότητα για τη λήψη μίας σειράς μέτρων προς συμμόρφωση της διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις ανατίθεται σε τριμελές συμβούλιο, διαφορετικό για το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, το Συμβούλιο της Επικρατείας, τον Άρειο Πάγο, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια 9 (άρθρα 2 ν. 3068/2002 και 1 π.δ. 61/2004), το οποίο, ειδικώς για το Συμβούλιο της Επικρατείας και το Ελεγκτικό Συνέδριο, απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του αρμόδιου καθ' ύλην Τμήματος, έναν σύμβουλο και τον εισηγητή δικαστή της απόφασης (άρθρο 2 παρ. 2 ν. 3068/2002). Το αρμόδιο, κατά κλάδο, τριμελές συμβούλιο, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, ερευνά το ενδεχόμενο καθυστέρησης, παράλειψης ή άρνησης συμμόρφωσης ή πλημμελούς

συμμόρφωσης προς τα κριθέντα με τη δικαστική απόφαση και επί διάγνωσης αυτών, καλεί την αρχή που υποχρεούται σε συμμόρφωση να εκθέσει μέσα σε ένα μήνα τις απόψεις της και να υποβάλει τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της και, σε περίπτωση που κρίνει ότι η καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή η πλημμελής συμμόρφωση αυτής προς τη δικαστική απόφαση είναι αδικαιολόγητη, την καλεί, με πρακτικό της, να συμμορφωθεί προς την απόφαση μέσα σε εύλογη προθεσμία που το ίδιο ορίζει, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί το τρίμηνο, δύναται, όμως, να παραταθεί μία μόνο φορά συντρέχοντος σπουδαίου λόγου (άρθρα 3 παρ. 1 ν. 3068/2002 και 3 παρ. 1 και 2 π.δ. 61/2004). Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την απόφαση μέσα στην ταχθείσα προθεσμία, το τριμελές συμβούλιο εκδίδει απόφαση με την οποία βεβαιώνει τη μη συμμόρφωση της διοίκησης και προσδιορίζει ένα χρηματικό ποσό που πρέπει να καταβληθεί στον ενδιαφερόμενο, ως κύρωση για τη μη συμμόρφωση της διοίκησης, όταν δε η μη συμμόρφωση εκδηλούται εξακολουθητικώς, μπορεί, μετά από επανάληψη της ανωτέρω διαδικασίας, να επιβληθεί από το τριμελές συμβούλιο και νέα χρηματική κύρωση (άρθρα 3 παρ. 3 ν. 3068/2002 και 3 παρ. 3 και 5 παρ. 1 π.δ. 61/2004). Το προβλεπόμενο από τις ανωτέρω ρυθμίσεις τριμελές συμβούλιο, ο ρόλος του οποίου περιορίζεται σε διαπίστωση της μη συμμόρφωσης της διοίκησης και, κατά περίπτωση, επιβολή χρηματικών κυρώσεων, δεν έχει εξουσίες υποκαθιστώσες αυτές των δικαστηρίων, αλλά δύναται μόνο να υποχρεώσει τη διοίκηση να διαπλάσσει κατάσταση σύμφωνη με τα δικαστικώς κριθέντα. Δεδομένου δε ότι δεν λειτουργεί υπό τις τυπικές εγγυήσεις της δίκαιης δίκης κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 της

Συμβάσεως της Ρώμης, δεν έχει την εξουσία να παρεμβαίνει σε πεδίο υπαγόμενο στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων, διότι έτσι στερεί τους διαδίκους από δικονομικές δυνατότητες που μόνον ενώπιον των δικαστηρίων έχουν. Περαιτέρω, ως συμμόρφωση, θετική ή αποθετική, της διοίκησης προς τις εκτελεστές αποφάσεις των δικαστηρίων, νοείται η υποχρέωση αυτής να διαμορφώσει την έννομη κατάσταση του νικήσαντος διαδίκου σύμφωνα με το διατακτικό της απόφασης. Η θετική συμμόρφωση συνίσταται στην υποχρέωση της διοίκησης να προβαίνει σε κάθε ενέργεια επιτασσόμενη από την απόφαση, ενώ η αποθετική, στην υποχρέωσή της να απέχει από κάθε ενέργεια αντίθετη προς τα κριθέντα από την απόφαση. Αναφορικά, ειδικότερον με τα όρια της αποθετικής συμμόρφωσης, η σχετική υποχρέωση της διοίκησης κάμπτεται, εφόσον η νέα πράξη βασίζεται σε περαιτέρω νομικά δεδομένα τα οποία δεν απετέλεσαν αντικείμενο κρίσεως κατά την προηγηθείσα δίκη. Συναφώς, η υποχρέωση αντικαταστάσεως ακυρωθείσας πράξεως συνεπάγεται την έκδοση αυτής απαλλαγμένης από όλα τα νομικά ελαττώματα για τα οποία ακυρώθηκε, δεσμευόμενη προς τούτο από την ερμηνεία του δικαστηρίου. Εφόσον, όμως, με την επανέκδοση της ακυρωθείσας πράξεως συντρέχει κατ' ουσίαν νόμιμος λόγος εφαρμογής και άλλου παρεπομένου κανόνα δικαίου, αναγκαίου για τη θεμελίωση αυτοτελούς διατάξεως αυτής, όπως εκείνου του άρθρου 60 παρ. 1 του ΣΚ, που καθορίζει το χρόνο αναδρομής των οικονομικών αποτελεσμάτων συνταξιοδοτικής πράξεως, επί του οποίου (κανόνα δικαίου) δεν έγινε έρευνα και κρίση από το δικάσαν δικαστήριο, αμέσως ή εμμέσως, δεν ανακύπτει στην περίπτωση αυτή ζήτημα συμμορφώσεως της διοικήσεως στη δικαστική

απόφαση. Τέτοια περίπτωση αποτελούν οι αποφάσεις του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, επί εφέσεων στρατιωτικών συνταξιούχων κατά πράξεων της συνταξιοδοτικής διοίκησης, απορριπτικών αιτήματός τους για την, κατ' αύξηση, αναπροσαρμογή των συντάξεών τους με βάση τις μισθολογικές διατάξεις των νόμων 2838/2000 και 3016/2002, με την αιτιολογική σκέψη ότι αυτές δεν τους καταλαμβάνουν λόγω της αποστράτευσής τους σε χρόνο προγενέστερο της ισχύος τους, οι οποίες (αποφάσεις) περιορίζονται σε επίλυση του ανακύψαντος σχετικώς νομικού ζητήματος, με την ερμηνευτική παραδοχή ότι δια των διατάξεων αυτών επέρχεται ουσιαστικώς αύξηση του συντάξιμου μισθού που αντανακλάται και στις συντάξεις όσων αποχώρησαν από την υπηρεσία πριν από την έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών, ακολούθως δε, δι' ακυρώσεως της εκκληθείσας πράξεως, αναπέμπουν την υπόθεση στην εκδούσα την ακυρωθείσα πράξη Αρχή, προκειμένου να κριθεί επί της ουσίας το ως άνω αίτημα των εκκαλούντων, “ως μη δυναμένου του δικαστηρίου να κρίνει το πρώτον επί της συνδρομής των προϋποθέσεων αναπροσαρμογής συντάξεων, ως προς τις οποίες δεν είχε κρίνει η Διοίκηση”.

ΙΙΙ. Εν προκειμένω, με τη 1973/2012 τελεσίδικη απόφαση του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ακυρώθηκε η 2156/2006 απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, έγινε δεκτή η κριθείσα με την απόφαση αυτή ένσταση του εκκαλούντος, και ήδη αιτούντος τη συμμόρφωση, στρατιωτικού συνταξιούχου κατά της από 17.12.2002 έγγραφης άρνησης της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να αναπροσαρμόσει τη σύνταξή του κατ' εφαρμογή

των περί μισθολογικών προαγωγών διατάξεων των νόμων 2838/2000 και 3016/2002, ακυρώθηκε η πράξη αυτή και αναπέμφθηκε η υπόθεση στη Διοίκηση, προκειμένου αυτή να προέλθει, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις, στον κανονισμό ή την αναπροσαρμογή της σύνταξής του. Σε συμμόρφωση με την απόφαση αυτή, η Διεύθυνση Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Στρατιωτικών και Πολεμικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους εξέδωσε την 30904/27.8.2013 τροποποιητική πράξη, με την οποία αναπροσαρμόστηκε η σύνταξή του κατ' εφαρμογή των άρθρων 6 του ν. 2838/2000 και 37 του ν. 3016/2012. Στην αναπροσαρμογή αυτή τα οικονομικά της αποτελέσματα προσδιορίστηκαν δια της πράξεως, αναδρομικά από τριετίας από την πρώτη του μήνα έκδοσής της, βάσει του άρθρου 60 του π.δ. 169/2007 ("Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο «Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» των διατάξεων που ισχύουν για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων", ΦΕΚ Α' 210), ήτοι από 1.9.2008, με αποτέλεσμα να μην επέρχεται μεταβολή στην ήδη λαμβανόμενη υπ' αυτού σύνταξη, επειδή από 1.1.2008 είχε ολοκληρωθεί η αναπροσαρμογή της επί τη βάση των ανωτέρω ρυθμίσεων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 του ν. 3408/2005. Η τελευταία αυτή διάταξη της συνταξιοδοτικής πράξης, ερείδεται επί εφαρμογής κανόνα δικαίου (άρθρο 60 παρ. 1 π.δ. 169/2007), για τον οποίο δεν έγινε έρευνα και κρίση από το ΙΙΙ Τμήμα με την 1973/2012 απόφασή του. Για το λόγο αυτό, η σχετική κρίση της διοίκησης, η οποία δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας και κρίσεως της προαναφερθείσας δικαστικής απόφασης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εμπεριεχόμενη στην, κατά τα ανωτέρω, υποχρέωση

της διοίκησης να συμμορφωθεί στην απόφαση αυτή και γι' αυτό, ο τρόπος εφαρμογής της δεν συνιστά ζήτημα που εμπίπτει στο πεδίο συμμόρφωσης της διοικήσεως, αλλά υπάγεται στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου, μετά από την άσκηση του προσήκοντος ενδίκου βοηθήματος, εκφεύγοντας εντεύθεν της αρμοδιότητας του επιληφθέντος τριμελούς συμβουλίου συμμόρφωσης. Κατ' ακολουθίαν τούτων, η διάγνωση της ορθής ή μη εφαρμογής του άρθρου 60 παρ. 1 του π.δ. 169/2007, ως προς την έναρξη ισχύος των οικονομικών αποτελεσμάτων της πράξεως αναπροσαρμογής συντάξεως, σε περιπτώσεις όπως η ανωτέρω, δεν μπορεί να συντελεσθεί το πρώτον από το τριμελές συμβούλιο των άρθρων 2 του ν. 3068/2002 και 1 του π.δ. 61/2004, οι αρμοδιότητες του οποίου είναι συγκεκριμένες, μη δυνάμενες να υποκαταστήσουν την, ενδεχομένως εγειρόμενη επί αμφισβητήσεως, με την άσκηση των προβλεπομένων ενδίκων βοηθημάτων, δικαιοδοτική κρίση.

Αθήνα, 17 Μαρτίου 2015

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας
στο Ελεγκτικό Συνέδριο
ΜΙΧΑΗΛ ΖΥΜΗΣ»

Η εισηγήτρια Σύμβουλος Αργυρώ Λεβέντη εισηγείται ως ακολούθως :

I. Με το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος ορίζεται ότι η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις, υποχρέωση η οποία εκδηλώνεται, κατά περίπτωση, είτε δια θετικής ενέργειας, προς την εκτέλεση του περιεχομένου της δικαστικής αποφάσεως, είτε δια της αποχής από

ενέργειες αντίθετες προς τα κριθέντα. Σε εκτέλεση της ως άνω συνταγματικής επιταγής, ο ν. 3068/2002 ("Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, προαγωγή των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στο βαθμό του συμβούλου Επικρατείας και άλλες διατάξεις.", ΦΕΚ Α' 274) και το, εκδοθέν σε εκτέλεση αυτού, π.δ. 61/2004 ("Διαδικασία ελέγχου της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις.", ΦΕΚ Α' 54) προβλέπουν ότι η αρμοδιότητα για τη λήψη μίας σειράς μέτρων προς συμμόρφωση της διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις ανατίθεται σε τριμελές συμβούλιο, διαφορετικό για το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, το Συμβούλιο της Επικρατείας, τον Άρειο Πάγο, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια 9 (άρθρα 2 ν. 3068/2002 και 1 π.δ. 61/2004), το οποίο, ειδικώς για το Συμβούλιο της Επικρατείας και το Ελεγκτικό Συνέδριο, απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του αρμόδιου καθ' ύλην Τμήματος, έναν σύμβουλο και τον εισηγητή δικαστή της απόφασης (άρθρο 2 παρ. 2 ν. 3068/2002). Το αρμόδιο, κατά κλάδο, τριμελές συμβούλιο, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, ερευνά το ενδεχόμενο καθυστέρησης, παράλειψης ή άρνησης συμμόρφωσης ή πλημμελούς συμμόρφωσης προς τα κριθέντα με τη δικαστική απόφαση και επί διάγνωσης αυτών, καλεί την αρχή που υποχρεούται σε συμμόρφωση να εκθέσει μέσα σε ένα μήνα τις απόψεις της και να υποβάλει τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της και, σε περίπτωση που κρίνει ότι η καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή η πλημμελής συμμόρφωση αυτής προς τη δικαστική απόφαση είναι αδικαιολόγητη, την καλεί, με πρακτικό της, να συμμορφωθεί προς την απόφαση μέσα σε εύλογη προθεσμία που το ίδιο ορίζει, η οποία δεν μπορεί να

υπερβεί το τρίμηνο, δύναται, όμως, να παραταθεί μία μόνο φορά συντρέχοντας σπουδαίου λόγου (άρθρα 3 παρ. 1 ν. 3068/2002 και 3 παρ. 1 και 2 π.δ. 61/2004). Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την απόφαση μέσα στην ταχθείσα προθεσμία, το τριμελές συμβούλιο εκδίδει απόφαση με την οποία βεβαιώνει τη μη συμμόρφωση της διοίκησης και προσδιορίζει ένα χρηματικό ποσό που πρέπει να καταβληθεί στον ενδιαφερόμενο, ως κύρωση για τη μη συμμόρφωση της διοίκησης, όταν δε η μη συμμόρφωση εκδηλούται εξακολουθητικώς, μπορεί, μετά από επανάληψη της ανωτέρω διαδικασίας, να επιβληθεί από το τριμελές συμβούλιο και νέα χρηματική κύρωση (άρθρα 3 παρ. 3 ν. 3068/2002 και 3 παρ. 3 και 5 παρ. 1 π.δ. 61/2004). Το προβλεπόμενο από τις ανωτέρω ρυθμίσεις τριμελές συμβούλιο, ο ρόλος του οποίου περιορίζεται σε διαπίστωση της μη συμμόρφωσης της διοίκησης και, κατά περίπτωση, επιβολή χρηματικών κυρώσεων, δεν έχει εξουσίες υποκαθιστώσες αυτές των δικαστηρίων, αλλά δύναται μόνο να υποχρεώσει τη διοίκηση να διαπλάσσει κατάσταση σύμφωνη με τα δικαστικώς κριθέντα. Δεδομένου δε ότι δεν λειτουργεί υπό τις τυπικές εγγυήσεις της δίκαιης δίκης κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως της Ρώμης, δεν έχει την εξουσία να παρεμβαίνει σε πεδίο υπαγόμενο στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων, διότι έτσι στερεί τους διαδίκους από δικονομικές δυνατότητες που μόνον ενώπιον των δικαστηρίων έχουν. Περαιτέρω, ως συμμόρφωση, θετική ή αποθετική, της διοίκησης προς τις εκτελεστές αποφάσεις των δικαστηρίων, νοείται η υποχρέωση αυτής να διαμορφώσει την έννομη κατάσταση του νικήσαντος διαδίκου σύμφωνα με το διατακτικό της απόφασης. Η θετική συμμόρφωση συνίσταται στην υποχρέωση

της διοίκησης να προβαίνει σε κάθε ενέργεια επιτασόμενη από την απόφαση, ενώ η αποθετική, στην υποχρέωσή της να απέχει από κάθε ενέργεια αντίθετη προς τα κριθέντα από την απόφαση. Αναφορικά, ειδικότερον με τα όρια της αποθετικής συμμόρφωσης, η σχετική υποχρέωση της διοίκησης κάμπτεται, εφόσον η νέα πράξη βασίζεται σε περαιτέρω νομικά δεδομένα τα οποία δεν απετέλεσαν αντικείμενο κρίσεως κατά την προηγηθείσα δίκη. Συναφώς, η υποχρέωση αντικαταστάσεως ακυρωθείσας πράξεως συνεπάγεται την έκδοση αυτής απαλλαγμένης από όλα τα νομικά ελαττώματα για τα οποία ακυρώθηκε, δεσμευόμενη προς τούτο από την ερμηνεία του δικαστηρίου. Εφόσον, όμως, με την επανέκδοση της ακυρωθείσας πράξεως συντρέχει κατ' ουσίαν νόμιμος λόγος εφαρμογής και άλλου παρεπομένου κανόνα δικαίου, αναγκαίου για τη θεμελίωση αυτοτελούς διατάξεως αυτής, όπως εκείνου του άρθρου 60 παρ. 1 του ΣΚ, που καθορίζει το χρόνο αναδρομής των οικονομικών αποτελεσμάτων συνταξιοδοτικής πράξεως, επί του οποίου (κανόνα δικαίου) δεν έγινε έρευνα και κρίση από το δικάσαν δικαστήριο, αμέσως ή εμμέσως, δεν ανακύπτει στην περίπτωση αυτή ζήτημα συμμορφώσεως της διοικήσεως στη δικαστική απόφαση. Τέτοια περίπτωση αποτελούν οι αποφάσεις του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, επί εφέσεων στρατιωτικών συνταξιούχων κατά πράξεων της συνταξιοδοτικής διοίκησης, απορριπτικών αιτήματός τους για την, κατ' αύξηση, αναπροσαρμογή των συντάξεών τους με βάση τις μισθολογικές διατάξεις των νόμων 2838/2000 και 3016/2002, με την αιτιολογική σκέψη ότι αυτές δεν τους καταλαμβάνουν λόγω της αποστράτευσής τους σε χρόνο προγενέστερο της ισχύος τους, οι οποίες (αποφάσεις) περιορίζονται σε επίλυση

του ανακύψαντος σχετικώς νομικού ζητήματος, με την ερμηνευτική παραδοχή ότι δια των διατάξεων αυτών επέρχεται ουσιαστικώς αύξηση του συντάξιμου μισθού που αντανακλάται και στις συντάξεις όσων αποχώρησαν από την υπηρεσία πριν από την έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών, ακολούθως δε, δι' ακυρώσεως της εκκληθείσας πράξεως, αναπέμπουν την υπόθεση στην εκδούσα την ακυρωθείσα πράξη Αρχή, προκειμένου να κριθεί επί της ουσίας το ως άνω αίτημα των εκκαλούντων, “ως μη δυναμένου του δικαστηρίου να κρίνει το πρώτον επί της συνδρομής των προϋποθέσεων αναπροσαρμογής συντάξεων, ως προς τις οποίες δεν είχε κρίνει η Διοίκηση”.

II. Εν προκειμένω, με τη 1973/2012 τελεσίδικη απόφαση του III Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ακυρώθηκε η 2156/2006 απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, έγινε δεκτή η κριθείσα με την απόφαση αυτή ένσταση του εκκαλούντος, και ήδη αιτούντος τη συμμόρφωση, στρατιωτικού συνταξιούχου κατά της από 17.12.2002 έγγραφης άρνησης της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να αναπροσαρμόσει τη σύνταξή του κατ' εφαρμογή των περί μισθολογικών προαγωγών διατάξεων των νόμων 2838/2000 και 3016/2002, ακυρώθηκε η πράξη αυτή και αναπέμφθηκε η υπόθεση στη Διοίκηση, προκειμένου αυτή να προέλθει, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις, στον κανονισμό ή την αναπροσαρμογή της σύνταξής του. Σε συμμόρφωση με την απόφαση αυτή, η Διεύθυνση Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Στρατιωτικών και Πολεμικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους εξέδωσε την 30904/27.8.2013 τροποποιητική πράξη, με την οποία

αναπροσαρμόστηκε η σύνταξή του κατ' εφαρμογή των άρθρων 6 του ν. 2838/2000 και 37 του ν. 3016/2012. Στην αναπροσαρμογή αυτή τα οικονομικά της αποτελέσματα προσδιορίστηκαν δια της πράξεως, αναδρομικά από τριετίας από την πρώτη του μήνα έκδοσής της, βάσει του άρθρου 60 του π.δ. 169/2007 ("Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο «Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» των διατάξεων που ισχύουν για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων", ΦΕΚ Α' 210), ήτοι από 1.9.2008, με αποτέλεσμα να μην επέρχεται μεταβολή στην ήδη λαμβανόμενη υπ' αυτού σύνταξη, επειδή από 1.1.2008 είχε ολοκληρωθεί η αναπροσαρμογή της επί τη βάσει των ανωτέρω ρυθμίσεων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 του ν. 3408/2005. Η τελευταία αυτή διάταξη της συνταξιοδοτικής πράξης, ερείδεται επί εφαρμογής κανόνα δικαίου (άρθρο 60 παρ. 1 π.δ. 169/2007), για τον οποίο δεν έγινε έρευνα και κρίση από το III Τμήμα με την 1973/2012 απόφασή του. Για το λόγο αυτό, η σχετική κρίση της διοίκησης, η οποία δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας και κρίσεως της προαναφερθείσας δικαστικής απόφασης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εμπεριεχόμενη στην, κατά τα ανωτέρω, υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφωθεί στην απόφαση αυτή και γι' αυτό, ο τρόπος εφαρμογής της δεν συνιστά ζήτημα που εμπίπτει στο πεδίο συμμόρφωσης της διοικήσεως, αλλά υπάγεται στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου, μετά από την άσκηση του προσήκοντος ενδίκου βοηθήματος, εκφεύγοντας εντεύθεν της αρμοδιότητας του επιληφθέντος τριμελούς συμβουλίου συμμόρφωσης. Κατ' ακολουθίαν τούτων, η διάγνωση της ορθής ή μη εφαρμογής του άρθρου 60 παρ. 1 του π.δ. 169/2007, ως προς την έναρξη ισχύος των οικονομικών

αποτελεσμάτων της πράξεως αναπροσαρμογής συντάξεως, σε περιπτώσεις όπως η ανωτέρω, δεν μπορεί να συντελεσθεί το πρώτον από το τριμελές συμβούλιο των άρθρων 2 του ν. 3068/2002 και 1 του π.δ. 61/2004, οι αρμοδιότητες του οποίου είναι συγκεκριμένες, μη δυνάμενες να υποκαταστήσουν την, ενδεχομένως εγειρόμενη επί αμφισβητήσεως, με την άσκηση των προβλεπομένων ενδίκων βοηθημάτων, δικαιοδοτική κρίση.

Μειοψήφησαν οκτώ (8) μέλη της Ολομέλειας, ήτοι οι Αντιπρόεδροι Ανδρονίκη Θεοτοκάτου και Μαρία Βλαχάκη και οι Σύμβουλοι Ελένη Λυκεσά, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα και Δημήτριος Τσακανίκας, οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη : Στην υπό κρίση υπόθεση, με την 1973/2012 απόφαση του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ακυρώθηκε η προσβληθείσα ενώπιόν του πράξη της συνταξιοδοτικής Διοίκησης και αναπέμφθηκε η υπόθεση προς νέα κρίση από αυτή. Από το ίδιο ακυρωτικό δεδικασμένο της ως άνω απόφασης, που ανατρέχει στο χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης πράξης, προκύπτει ότι η Διοίκηση, επιλαμβανόμενη εκ νέου της υπόθεσης, οφείλει, συμμορφούμενη με το ακυρωτικό δεδικασμένο να επανεξετάσει την υπόθεση στο χρόνο κατά τον οποίο εκδόθηκε η ήδη ακυρωθείσα πράξη και να αποκαταστήσει τη νομιμότητα από τον χρόνο αυτό, αντικαθιστώντας την ως παράνομη κριθείσα πράξη με άλλη νόμιμη, της οποίας τα αποτελέσματα, μεταξύ των οποίων και αυτά του άρθρου 60 του Σ.Κ. θα αναδράμουν στο χρόνο στον οποίο αφορά, ως εκ του ακυρωτικού αποτελέσματος, η πράξη που εκδίδεται, ήτοι στο χρόνο της ακυρωθείσας

πράξης. Περαιτέρω, ο έλεγχος της συμμόρφωσης της Διοίκησης στον οποίο προβαίνει το Συμβούλιο είναι ευρύτερος του ελέγχου της δέσμευσης από το δεδικασμένο που παρήχθη από τη δικαστική απόφαση. Τούτο διότι το Συμβούλιο συνεστήθη από το νομοθέτη και λειτουργεί για να συντελεί στην αποτελεσματικότητα της δικαστικής προστασίας. Έτσι, όταν ο συνταξιούχος προσφεύγει στη δικαιοσύνη ζητώντας αναπροσαρμογή της σύνταξής του και τελικά δικαιώνεται, έστω και υπό την έννοια υπό την οποία εμφανίζεται η δικαίωση σε περιπτώσεις όπως η κρινόμενη, δεν τυγχάνει αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας όταν, επανερχόμενο το θέμα του στη Διοίκηση, αυτή σε συμμόρφωση προς τη δικαστική απόφαση εκδίδει μια πράξη που δεν έχει καμία απολύτως δημοσιονομική συνέπεια υπέρ αυτού και το περιεχόμενο της οποίας ουδόλως ήταν αυτό που επιδίωκε όταν αρχικά προσέφυγε στη δικαιοσύνη. Παραλλήλως, πρέπει να υπομνησθεί ότι με σειρά αποφάσεων της Ολομέλειας του Δικαστηρίου (Αποφ. 26/2010, 166/2010, 1314/2011, 2270/2011, 1587/2011, 3291/2013, 413/2013, κ.ά.), μετά την έκδοση των καταδικαστικών για την Ελλάδα αποφάσεων επί του θέματος του Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Κοκκίνης κατά Ελλάδας της 6.11.2008, Ρεβελιώτης κατά Ελλάδας της 4.12.2008 και Κωσταδήμας κατά Ελλάδας της 26.6.2012, κρίθηκε ότι η ανωτέρω εφαρμογή του άρθρου 60 του Σ.Κ. από το Γ.Λ.Κ., εξαρτώμενη από το τυχαίο και ευρισκόμενο εκτός της σφαίρας επιρροής του εκκαλούντος χρόνο δημοσίευσης της δικαστικής απόφασης και έκδοσης της τροποποιητικής πράξης μετά από αυτή πλήττει τον πυρήνα βασικών υπερνομοθετικών διατάξεων και αρχών που διέπουν τη λειτουργία του σύγχρονου κράτους δικαίου. Ειδικότερα

κρίθηκε ότι τακτική αυτή της Διοίκησης, όταν το ίδιο μετά την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης από το Δικαστήριο κρίνει την ουσία της διαφοράς, αντιβαίνει στις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 του Συντάγματος αφενός διότι θέτει σε δυσμενέστερη θέση όσους προσέφυγαν στο Δικαστήριο και δικαιώθηκαν κατόπιν πολυετούς αναμονής, σε σχέση με όσους ικανοποιήθηκαν από τη Διοίκηση χωρίς να χρειαστεί να θέσουν υπό δικαστική αμφισβήτηση το κύρος των πράξεών της και αφετέρου διότι η έκβαση της δίκης, παρά τη δικαίωση του εκκαλούντος, αποβαίνει υπέρ του Δημοσίου με τον περιορισμό ή την εξαφάνιση των αποτελεσμάτων των οικονομικών διεκδικήσεων που ήγειρε κατά αυτού. Περαιτέρω, η ως άνω τακτική της Διοίκησης έχει κριθεί με τις ανωτέρω αποφάσεις ότι αντιβαίνει στις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος περί παροχής δικαστικής προστασίας και στο άρθρο 6 της Ε.Σ.Δ.Α. περί δίκαιης δίκης, αναπόσπαστο στοιχείο των οποίων είναι το δικαίωμα σε αποτελεσματική δικαστική προστασία υπό την έννοια που ήδη εκτέθηκε αλλά και το συνακόλουθο δικαίωμα σε αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα, το οποίο αναιρείται όταν η έφεση καθίσταται στην ουσία αναποτελεσματική μη εξυπηρετώντας το σκοπό για τον οποίο θεσπίστηκε και ο εκκαλών είναι αναγκασμένος να ασκήσει και άλλα ένδικα μέσα για να ικανοποιηθεί συμπληρωματικά ή καθ' ολοκληρίαν, όπως αγωγή αποζημίωσης, χάνοντας επιπλέον χρόνο και χρήμα. Συναφώς, ούτε στην ταχεία απονομή της Δικαιοσύνης συμβάλλει διότι το Δικαστήριο καλείται να ανταποκριθεί σε ακόμη περισσότερες αιτήσεις δικαστικής προστασίας, ενώ μακροπρόθεσμα έχει και σημαντικές δημοσιονομικής φύσεως συνέπειες για το Δημόσιο ως εκ του

εντόκου των αποζημιώσεων που καταβάλλονται σε εκτέλεση αποφάσεων επί αγωγών που παρά την ευδοκίμηση των εφέσεων και την ακύρωση των παράνομων συνταξιοδοτικών πράξεων ασκούνται για την ικανοποίηση των αξιώσεων του συνταξιούχων. Άλλωστε και ανεξαρτήτως των προεκτεθέντων, η προαναφερόμενη 1973/2012 απόφαση του ΙΙΙ Τμήματος, δεχόμενη στις σελίδες 11 και 12 αυτής ότι οι περί μισθολογικών προαγωγών διατάξεις των ν. 2838/2000 και 3016/2002 έχουν εφαρμογή από την έναρξη ισχύος τους και στην περίπτωση του εκκαλούντος και ήδη αιτούντος, του οποίου η σύνταξη έχει ήδη αναπροσαρμοστεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων αυτών και του άρθρου 8 του ν. 3408/2005 μόνο από την 1.10.2005 και εφεξής, έκρινε εμμέσως πλην σαφώς ότι το δικαίωμά του για την κατ' αναπροσαρμογή αύξηση της σύνταξής του με βάση τις ως άνω μισθολογικές διατάξεις ανάγεται στο χρόνο πριν την 1.10.2005, με συνέπεια ή όποια συμμόρφωση της συνταξιοδοτικής Διοίκησης προς το ακυρωτικό δεδικασμένο της απόφασης αυτής αναφορικά με το ως άνω δικαίωμα να ανατρέχει στο χρονικό διάστημα από την έναρξη ισχύος των ως άνω μισθολογικών νόμων (1.7.2000 και 1.1.2001 αντίστοιχα) μέχρι τις 30.9.2005. Επομένως, για τους λόγους που προεκτέθηκαν, το Συμβούλιο του άρθρου 2 του ν. 3068/2002, στις περιπτώσεις εξέτασης της συμμόρφωσης της συνταξιοδοτικής Διοίκησης προς τις αποφάσεις του Δικαστηρίου με τις οποίες ακυρώνονται παράνομες πράξεις ή παραλείψεις της, οφείλει μεταξύ άλλων να εξετάζει την ορθή ή μη εφαρμογή του άρθρου 60 παρ. 1 του Σ.Κ. ως προς την έναρξη ισχύος των οικονομικών αποτελεσμάτων που ορίζονται στις πράξεις αναπροσαρμογής

σύνταξης οι οποίες εκδίδονται σε συμμόρφωση των ακυρωτικών αυτών αποφάσεων.

Μετά το τέλος της συνεδριάσεως συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο, υπογράφεται από τον ίδιο και τη Γραμματέα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΓΓΕΛΑΡΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

**Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας**

Ελένη Αυγουστόγλου